

Maaseudun Sivistysliitto

Vastaanottava Tunturi-Lappi – ympäristöluotsaus maahanmuuttotyön menetelmänä

Loppuraportti

Maaseudun Sivistysliitto
31.12.2018

Sisällysluettelo

1.	Toteuttajan nimi	2
2.	Hankkeen nimi ja hanketunnus	2
3.	Yhteenveto hankkeesta	2
4.	Raportti	2
4.1.	Hankkeen tavoitteet	2
4.2.	Toteutus	3
4.3.	Yhteistyökumppanit	8
4.4.	Tulokset ja vaikutukset	8
5.	Esitykset jatkotoimenpiteiksi	10

1. Toteuttajan nimi

Maaseudun Sivistysliitto.

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Vastaanottava Tunturi-Lappi -hanke – ympäristöluotsaus maahanmuuttotyön menetelmänä. Hanketunnus: 27632.

3. Yhteenvedo hankkeesta

Kuntien tekemän viranomaistyön ja elinkeinoelämän tarjoamien mahdollisuuksien ohella yhteisön toiminnasta syntyvät sosiaaliset verkostot sitouttavat maahanmuuttajia uuteen ympäristöön. Maaseudun Sivistysliitto tuki Vastaanottava Tunturi-Lappi -hankkeellaan uusien kuntalaisten kotoutumista yhdessä tekemisen ja kohtaamisen keinoin.

Ympäristöluotsaus tarkoittaa maahanmuuttotyössä lähiympäristön avaamista arjen keinoin ja yhdessä tehden. Ympäristöluotsaaminen on toimintaa, mihin kuka tahansa voi osallistua omien mielenkiinnon kohteidensa mukaan. Ympäristöluotsit ovat vapaaehtoisia, omasta lähiympäristöstään kiinnostuneita, oman arkensa asiantuntijoita.

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

a) ylempään tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Manner-Suomen maaseutuohjelman keskeisiä tavoitteita ovat mm. paikallisvaikuttamisen mahdollisuudet, yhteisöllisyys, osallistumisen ja aktiivisuuden kehittämiseen ja toteutumiseen liittyvät tavoitteet sekä kolmannen sektorin rooli maaseudun palvelujen tuottajana ja organisoijana. Vastaanottava Tunturi-Lappi -hanke vastasi kaikkiin näihin tavoitteisiin.

Tunturi-Lapin kehittämisstrategian painopisteet on valittu paikallisista tarpeista lähtien, asukkaita, yrittäjiä ja sidosryhmiä kuunnellen sekä ottaen huomioon Tunturi-Lapin aluetta koskevat laajemmat kehitysnäkymät. Paikallisen kehittämisen painopistealueita vuosille 2014-2020 ovat paikalliset yhteisöt ja nuoret. Tunturi-Lapin kehittämisen keskiössä ovat paikalliset yhteisöt ja kylät ja niiden elinvoimaisuuden ja viihtyisyyden kehittäminen ja menestyvän ja positiivisen imagon luominen uusien asukkaiden houkuttelemiseksi alueelle. Paikallisessa strategiassa todetaan myös, että asukaskyselyn perusteella paikalliset yhteisöt ja kylät kaipaavat edelleen kehittämistä, joka parantaa viihtyisyyttä ja yhteisöllisyyttä. Vastaanottava Tunturi-Lappi -hanke räätälöitiin vastaamaan erityisesti juuri näihin tarpeisiin.

Toinen paikallisen kehittämisstrategian painopiste ovat nuoret ja heidän saamisensa mukaan kehittämistyöhön. Vastaanottava Tunturi-Lappi -hankkeen keskeisiä kohderyhmiä olivat sekä paikalliset nuoret että humanitaarisen vastaanoton kautta kuntaan tulleet uudet nuoret.

b) hankkeen tavoitteet

Osallisuus: Ensinnäkin ympäristöluotsauksen kautta vahvistetaan uusien kuntalaisten osallisuutta uudessa ympäristössä ja omassa lähiyhteisössään sekä mahdollisuuksia toimia aktiivisena yhteisön jäsenenä.

Yhteisöllisyys: Toiseksi hankkeen kautta tuetaan lähiyhteisöjä, erityisesti paikallisia yhdistyksiä ja järjestöjä, toimimaan aktiivisesti maahanmuuttajien parissa ympäristöluotsauksen avulla.

Kumppanuus: Kolmanneksi hankkeessa luodaan uudenlaisia kumppanuuksia kolmannen sektorin toimijoiden, kuntien ja kuntalaisten välille.

4.2. Toteutus

a) toimenpiteet

i. Ensimmäinen toimenpide: osallisuus

Osallisuuden taustalla on yksilön kuulluksi ja nähdyksi tulemisen tarve. Maaseudun Sivistysliitto on viime vuosina tehnyt osallisuuden parissa monipuolista hanketyötä ympäri Suomen. Vastaanottava Tunturi-Lappi-hankeessa osallisuuden merkitystä lähestyttiin ympäristöluotsauksen kautta. Ympäristöluotsauksella ymmärrettiin tässä hankkeessa yhteisön jäsenten toiminta omassa lähiympäristössään, "luotsaten" uusia tulijoita mukaan elämänpiiriinsä. Ympäristöluotsauksen avulla vahvistettiin uusien kuntalaisten osallisuutta uudessa ympäristössä ja omassa lähiyhteisössään, sekä mahdollisuuksia toimia aktiivisena yhteisön jäsenenä.

Osallisuutta vahvistamaan hankkeessa kehitettiin ympäristöluotsaus-menetelmää. Ensin hankkeessa etsittiin ympäristöluotseja pohtimaan yhdessä, millaisia paikallisia ympäristöluotsauksia he haluaisivat tehdä. Sitten ympäristöluotsien ideoita toteutettiin yhteistyössä kuntalaisten, järjestöjen ja kuntien kanssa. Lisäksi hanke kannusti paikallisia yhteisöjä löytämään omat tapansa vaikuttaa erityisesti kiintiöpakolaisten vastaanottamisen yhteydessä.

Lisäksi työ- ja perhesyistä muuttaneiden näkökulmia Tunturi-Lapin alueeseen selvitettiin haastatteluin. Näissä haastatteluissa nousi esiin tärkeitä kokemuksia kotoutumisesta Tunturi-Lappiin. Luonto, rauhallinen elämäntapa ja perhesuhteet nousivat haastatteluissa esiin vahvoina motivaatiotekijöinä asettua Tunturi-Lappiin asumaan. Vaikeina ja viihtymistä estävinä tekijöinä haastateltavat mainitsivat kielen ja sosiaalisen elämän niukkuuden. Kieltä taitamattomille monet arjen tilanteet kyläyhdistysten kokouksista kuntatiedotteiden seuraamiseen koettiin vaikeiksi ja syrjään jääminen sosiaalisesta elämästä helpoksi. Jo kielen alkeistason oppiminen koettiin elämää helpottavaksi. Mielenkiintoista on, että sekä paikallisten taipumus vaihtaa nopeasti englanniksi – mikä estää suomen oppimista – että heidän haluttomuutensa viestiä johdonmukaisesti englanniksi – mikä voi keskustelussa estää kieltä taitamattoman aktiivisen osallistumisen – mainittiin haastatteluissa.

ii. Toinen toimenpide: yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys perustuu luottamukseen, osallisuuteen, sitoutumiseen, motivaatioon ja läheisyyteen. Hankkeessa rohkaistiin Tunturi-Lapin kuntien kuntalaisia ja yhteisöjä osallistumaan aktiivisina toimijoina maahanmuuttajien kanssa tehtävään työhön. Erityisessä avainasemassa olivat paikalliset yhdistykset ja järjestöt.

Hankkeessa lähdettiin rohkaisemaan lähiyhteisöjä ympäristöluotsausten kautta. Yhteisöllisyyden tavat ja toteutusmuodot olivat monipuolisia. Aktiivisia yhteistyökumppaneita olivat mm. SPR, MLL, seurakunnat sekä kirjastot. Yhteistyössä toteutettiin esimerkiksi ravintolapäivätempaus SPR:n Kittilän osaston kanssa. Ravintolapäivän toteuttamiseksi työskentelivät rinta rinnan MSL:n vapaaehtoiset ympäristöluotsit, SPR:n ystävät, kunnan työntekijät sekä syyrialaiset kiintiöpakolaiset. Yhteistyössä toteutui myös kulttuurien kohtaamistapahtuma Kittilän kunnankirjastossa. Järjestöyhteistyö oli myös avainasemassa tiedon välittämisessä eri tapahtumissa.

iii. Kolmas toimenpide: kumppanuus

Muuttuvien palvelujärjestelmien edessä kumppanuuksia peräänkuulutetaan yhä enemmän tulevana vuosina. Kumppanuus vaatii molemminpuolista sitoutumista ja yhteisten, yhdessä sovittujen tavoitteiden eteen tehtyä työtä. Osallistuminen ja sitoutuminen eivät ole sama asia. Osallistuminenkin on konkreettista ja sille on paikkansa ja rakenteensa, mutta vain sitoutuminen kumppanuuteen edellyttää, että toiminta perustuu vastavuoroisuuteen ja molemminpuolisiin tarpeisiin.

Kumppanuuksien luominen kolmannen sektorin toimijoiden ja viranomaisten välille aloitettiin aktiivisella verkostotyöllä. Hanke toimi myös ELY-keskuksen koordinoiman Tunturi-Lapin MAKO (maahanmuutto- ja kotoutumistoimijoiden) -verkoston sihteerinä ja oli mukana järjestämässä säännöllisiä MAKO-verkoston kokoontumisia alueella. Hankkeen aikana viimeisessä Tunturi-Lapin MAKO-verkoston kokouksessa päätettiin, että alueellisen verkoston tarve on muuttunut ja säännöllisiä aluetapaamisia ei enää järjestetä.

Kuntatasolla kumppanuustyö löysi hyvän kasvupohjan erityisesti Kittilässä. Hanke kutsui alusta asti järjestöjä ja kuntalaisia säännöllisiin järjestötapaamisiin, joihin Kittilän kunta tarjosi tapaamistilat. Tapaamisten säännöllisyys loi luottamus pohjan toimijoiden välille, mikä taas mahdollisti toimivan työjaon kiintiöpakolaisten vastaanoton valmistelussa. Kittilän kunnan kanssa yhteistyössä tuotettuun kuntalaisinfoon osallistui yli 40 kittiläläistä. Hanke toimi viestinviejänä kunnan virkamiesten ja järjestöjen välillä osallistumalla myös kunnan sisäisiin tapahtumiin ja kertomalla hankkeen ja järjestöjen toiminnasta mm. kunnanhallitukselle. Yhteistyössä Kittilän kunnan maahanmuuttokoordinaattorin kanssa hanke oli myös järjestämässä kuntaan työpajojen ja tapahtumien sarjaa toukokuussa 2017. Tähän tapahtumasarjaan osallistuivat myös SPR, MLL, Kittilän kunta ja Revontuliopisto.

Enontekiön valmistautuessa kiintiöpakolaisten vastaanottoon hanke oli mukana verkostoitumismatkalla Enontekiöllä. Tähän päivään osallistuivat MSL:n lisäksi Kittilän ja Pelkosenniemen kuntien maahanmuuttokoordinaattorit, Revontuliopisto, Suomen pakolaisapu ja Suomen kylät ry. Maaseudun Sivustysliiton toimininnanjohtaja ja kehittämisspäällikkö vierailivat Enontekiön kunnassa keväällä 2018 käymässä vuoropuhelua tulevaisuuden kumppanuustarpeista. Hankkeen muista kunnista Kolari oli ohjausryhmän kokouksissa edustettuna, mutta Muonio ei kuntatasolla lähtenyt hankkeeseen mukaan. Yksittäiset kuntalaiset olivat kuitenkin kaikissa kunnissa kiinnostuneita toiminnan kehittämisestä.

b) aikataulu

Lokakuu-joulukuu 2016: yhteistyöverkoston kokoaminen, ympäristöluotsien kouluttaminen.

Tammikuu-joulukuu 2017: ympäristöluotsien kouluttaminen, ympäristöluotsauksen suunnittelu ja toteuttaminen, vapaaehtoisverkoston koordinoiminen sekä toiminnan kehittäminen ja arviointi.

Tammikuu-heinäkuu 2018: toiminnan arvioiminen, toiminnan jatkuvuuden varmistaminen (kunnat, MSL, paikalliset yhdistykset, kuntalaiset).

Elokuu-joulukuu 2018: järjestöyhteistyön edistäminen, järjestömaterialin tuottaminen, hankkeen loppuraportin tuottaminen.

Ensimmäisen maksatuskauden aikana 1.9.2016-31.5.2017 ympäristöluotsauksen menetelmän kehittämistyö käynnistyi säännöllisillä ympäristöluotsitapaamisilla. Lisäksi hanke kutsui kokoon tapaamisia, joissa yhteistyössä Tunturi-Lapin kuntien järjestöjen, kyläyhdistysten ja kansalaisopistojen kanssa pohdittiin kotoutumisen näkökulmia alueella. Erilaisia tapaamisia tällä aikavälillä oli Kolarissa 11, Kittilässä 17 ja Muoniossa 7 kertaa. Tapahtumien osallistujien määrä vaihteli 44 ja 1 osallistujan välillä. Yhteensä tavoitettiin 87 eri henkilöä. Osallistumisia eri tilaisuuksissa oli 201. Ympäristöluotsitoiminnalla tuotettiin ensimmäisellä maksatuskaudella 338,5 h vastikkeetonta työtä.

Tapahtumien pituus vaihteli ensimmäisen maksatuskauden tapahtumissa 1,5 tunnista 4 tuntiin. Tapaamisten kieli oli suomi ja englanti. Tapaamisia pidettiin vuokratuissa ja sivistystoimen käyttöön tarjoamissa luokkatiloissa, Kittilän kunnan valtuustosalissa ja koulukeskuksen auditoriossa, lisäksi vierailtiin kirjastoissa ja tehtiin yhteinen retkipäivä Muonion Särkitunturille, missä ideoitiin uusia ympäristöluotsauksia ja opeteltiin hiittämään.

Ympäristöluotsitapaamisten aihepiiriin sisältyy kodin merkitykset, oma äidinkieli, viestintä yhteisen kielen puuttuessa, viestintä vieraalla kielellä, kulttuurin merkitykset, kauneuskäsitykset eri kulttuureissa, ruoka,

aika, työ, vapaa-aika ja metsä. Jokaisen tapaamisen aikana opittiin käytännön esimerkkien ja eri harjoitusten avulla tiedostamaan oman kulttuurin piirteitä ja avaamaan silmiä toisten kulttuurien tavoille hahmottaa koti. (Liite 1: Esimerkkejä ympäristöluotsitapaamisen sisällöistä ja toteutuksesta)

Toisen maksatuskauden aikana 1.6.2017-31.10.2017 ympäristöluotsit osallistuivat aktiivisesti eri tapahtumiin. Erilaisia tapaamisia tällä aikavälillä oli Kittilässä 16, Enontekiöllä 9 ja Muoniossa 1 kertaa. Tapahtumiin osallistujien määrä vaihteli 32 ja 1 osallistujan välillä. Toisen maksatuskauden aikana tavoitettiin 44 uutta henkilöä, jotka eivät ensimmäisellä maksatuskaudella vielä olleet mukana tapahtumissa. Osallistumisia eri tilaisuuksissa oli 152. Ympäristöluotsitoiminnalla tuotettiin toisella maksatuskaudella 556,5 h vastikkeetonta työtä.

Tapahtumien pituus vaihteli toisen maksatuskauden tapahtumissa 2 tunnista 6,5 tuntiin. Tapaamisten kieli oli suomi, englanti sekä tulkkauksen kautta arabia. Tapaamisia pidettiin vuokratuissa sekä kunnan tarjoamissa tiloissa. Lisäksi tehtiin retkiä ja pidettiin ulkoilupäiviä. Ympäristöluotsitapaamisissa esiin nousseita ideoita toteutettiin monipuolisesti. Luontolähtöiset toimintatavat olivat erityisen tärkeässä asemassa. Esimerkiksi syyskuussa Pallaksella järjestettiin retkipäivä, johon osallistui Enontekiön ja Kittilän kiintiöpakolaisperheitä, sekä MSL:n vapaaehtoisia ympäristöluotseja Kittilästä ja Muoniosta, sekä muita paikallisia vapaaehtoisia. Lokakuussa Kittilän ympäristöluotsit toivoivat ympäristöluotsausta yön yli tunturiin, mikä toteutettiin Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa Nammalakurun autiotuvalle.

Enontekiöllä hanke toteutti uusien ja vanhojen enontekiöläisten ideoita yhteisistä harrastuksista. Tapaamisissa retkeiltiin ja paistettiin lätyjä Hietajärven laavulla, sekä kerrottiin tarinoita eri kulttuureista, laulettiin ja tanssittiin. Tehtiin myös käsitöitä, vietettiin aikaa naisten kesken kauneusillassa – sekä miesten kesken verkoilla Ounasjärvellä. Osallistujia riitti myös kokeilemaan uusia ulkoilulajeja frisbeegolfista sauvakävelyyn. Mukana varusteiden järjestymisessä oli SPR:n Kittilän osasto, Hetan Luontokeskus, sekä Hetan Latu – mutkatonta järjestöjen yhteistyötä yli kunnanrajojen.

Kolmannen maksatuskauden aikana 1.11.2017-28.2.2018 hankkeessa järjestettiin erilaisia tapaamisia ja tapahtumia Kittilässä 10, Enontekiöllä 4 ja Muoniossa 4 kertaa. Tapahtumiin osallistujien määrä vaihteli 17 ja 0 osallistujan välillä. Kolmannen maksatuskauden aikana tavoitettiin 31 uutta henkilöä, jotka eivät vielä olleet mukana tapahtumissa. Osallistumisia eri tilaisuuksissa oli kolmannella maksatuskaudella 84 ja ympäristöluotsitoiminnalla tuotettiin 312 h vastikkeetonta työtä. Tapahtumien pituus vaihteli kahdesta kuuteen tuntiin.

Myös tämän maksatuskauden aikana luontolähtöiset toimintatavat ja paikalliskulttuuri olivat tärkeässä asemassa. Esimerkiksi joulukuussa toteutettiin eläkeläisten ja syyrialaistaisten perheiden kanssa tarinaturnee Kittilän kunnan pohjoisiin kyliin. Myös saamelaiskulttuuri ja poronhoito pääsivät esiin helmikuussa järjestetyssä retkessä Hettaan ja Näkkälän kylään.

Hankkeen **neljännellä maksatuskaudella 1.3.2018-31.7.2018** tapaamisia ja tapahtumia oli Kittilässä 8 kertaa. Tapahtumiin osallistujien määrä vaihteli 15 ja 2 osallistujan välillä. Neljännen maksatuskauden aikana tavoitettiin 8 uutta henkilöä, ja hankkeessa tuotettiin 103 h vastikkeetonta työtä.

Toiminnan painopiste oli jo syntyneiden kontaktien ylläpitämisen tukemisessa ja uusien mahdollisuuksien luomisessa. Luonto ja paikalliset mahdollisuudet olivat keskiössä. Maaliskuussa käytiin esimerkiksi naisten kesken avannossa, huhtikuussa kevättalvisessa metsässä retkellä. Yhteistyössä koto-koulutuksen kanssa enontekiöläiset pääsivät vastavierailulle Kittilään huhtikuussa. Kesän aikana naisille järjestettiin mahdollisuuksia päästä kotipiirin ulkopuolelle kohtaamaan paikallisia naisia ja kokemaan uusia asioita kuten kalastusta ja luonnonkosmetiikan valmistamista.

Hankkeen viimeinen eli **viides maksatuskausi kesti 1.8.2018 vuoden 2018 loppuun**. Viidennen maksatuskauden aikana hanke koordinoi Kittilän järjestöjen yhteistä Kittilässä on kiva! -kampanjaa. Kampanjan tavoitteena oli tuoda esiin kunnan rikasta järjestötoimintaa ja houkutella uusia kuntalaisia mukaan harrastustoimintaan. Lisäksi hanke tuotti Maaseudun Sivistysliiton koulutustiimin kanssa järjestömateriaalia, joka rohkaisee ottamaan muualta muuttaneita mukaan toimintaan. Järjestömateriaaliin kuuluu ns. koto-kortit, käsikirja ja kouluttajan materiaalit.

Hankkeen päätöstapahtuma toteutettiin Metsähallituksen Pallasjärven toimipisteen avulla Pallasjärven maisemissa sunnuntaina 2. syyskuuta 2018. Tapahtumaan osallistui Kittilän kunnan maahanmuuttokoordinaattorin ja kahden syyrialaisen pakolaisperheen lisäksi kaksi vapaaehtoista Kittilästä ja yksi vapaaehtoinen Muoniosta. Tapahtuman ohjelma muodostui yhteisen perhepiknikin, ohjatun luontokävelyn ja ympäristötaiteen ympärille. Hanke kutsui tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen mukaan järjestöjä ja yhdistyksiä ympäri Tunturi-Lappia. Ainoastaan Metsähallitus lähti kumppaniksi ja tuki tapahtuman suunnittelua.

Päätöstapahtuma toimi samalla vertailukohtana reilun vuoden mittaisen ensivaiheen kotoutumisen tunnelmiin ja tapahtumiin. Kohderyhmän ensimmäinen hankkeen kautta mahdollistunut retki järjestettiin nimittäin Pallastunturiin 10.9.2017. Silloin ohjelmaan kuului myös ohjattu luontokävely, tosin tulkin avustuksella. Vuoden aikana hankkeen myötä perheet ovat vierailleet myös Hetan luontokeskuksessa, sekä muiden tahojen järjestämällä retkillä myös Ylläksen ja Aakenuksen maastoissa. Näin ollen Tunturi-Lapin kuntien luonnonresurssit ja kansallispuiston tarjoamat mahdollisuudet ovat tulleet monin eri tavoin tutuksi. Retket ja tapahtumat ovat myös mahdollistaneet kohtaamisia ja paikalliskulttuureihin tutustumista. Kohderyhmän kielitaito on karttunut ja ihmishuoneverkosto laajentunut.

Tapahtumapaikkana Pallasjärven rantaniitty tulipaikkoineen toimi kauniina syyspäivänä erinomaisesti. Tilaisuuteen varattu eräopas kertoi paikan historiasta värikkäästi ja perheiden lapset auttoivat vanhempiaan ymmärtämään suomea. Luontoretki oli sopivan lyhyt lapsiperheille. Eräoppaalta perheiden aktiiviset ja innokkaat lapset saivat jälkeensä erityistä kiitosta. Suomalaiset käytännöt ja kansallispuiston säännöt tulivat lasten kanssa päivän mittaan esiin: miksi roskat kerätään talteen järvestäkin, miksi nuotioon ei lisätä turhaan puita, mitä kirveellä ei saa tehdä.

Hankkeen ohjausryhmässä 26.3.2018 avattiin hankehallinnoijalle mahdollisuus hakea halutessaan **hankkeelle jatkoaikaa**. Vastaanottava Tunturi-Lappi -hankkeen toiminta-alueen kunnista Kittilä ja Enontekiö vastaanottivat syyrialaisia kiintiöpakolaisia kesällä 2017. Molempiin kuntiin saapui kolme pakolaisperhettä, joiden tukena toimi ensisijaisesti kuntien henkilöstöä, mutta myös lisäksi vapaaehtoisia ja järjestöjä, Vastaanottava Tunturi-Lappi -hanke mukaanlukien. Ensimmäisen arktisen talven tuomat haasteet tekivät kotoutumisesta erityisen vaikeaa. Hankkeen ohjausryhmän asiantuntijajäsen Kotona Suomessa -hankkeesta Lapin Ely-keskuksesta totesikin 26.3.2018 pidetyssä ohjausryhmän kokouksessa vasta ensimmäisen vuodenvuorokauden jälkeen kotoutujilla olevan resursseja löytää omia vahvuuksiaan esimerkiksi harrastusten kautta. Samaan aikaan kuntien panostus kuitenkin väheni henkilöstöresurssien leikkaamisen muodossa, ja sitä kautta tuttujen ihmiskontaktien luoma silta yhteisöön uhkasi kaventua. Kittilän maahanmuuttokoordinaattori toi samassa ohjausryhmän kokouksessa esiin luottamuksen syntymisen vieneen aikaa ensimmäisen vuoden aikana, sillä lapsiperheiden lähteminen mukaan tapahtumiin ja kohtaamisiin riippuu usein luotettavaksi koettujen ihmisten mukana olosta.

Kotoutumista edistävien kohtaamisten ja ystävyyssuhteiden luominen juuri tässä vaiheessa ensimmäisen vuodenvuorokauden jälkeen katsottiin juurruttavan hankkeen aikana tehtyä työtä. Järjestöistä ja harrastusten kautta syntyvät ihmiskontaktit ovat toisen vuodenvuorokauden syksyllä avain yhteisöllisyyden syntyyn, joka voi kantaa kevätkauden yli ja antaa eväitä sitoutumiseen Tunturi-Lappiin. Vastaanottava Tunturi-Lappi -hankkeessa aloitettiin moniammatillisen verkoston luominen Maaseudun Sivistysliiton, paikallisten

yhdistysten ja järjestöjen sekä kuntien välille. MSL haki hankkeelle jatkoa 1.8.-31.12.2018 tuottamaan monikulttuurisiin kohtaamisiin soveltuvaa materiaalia matalan kynnyksen järjestötoiminnan mahdollistamiseen. Hankkeen jatkoajalla tuotettiin siis avaimia lähiyhteisöjen, erityisesti paikallisten yhdistysten ja järjestöjen, toimintaan aktiivisina maahanmuuttotyön toimijoina. Samalla vastattiin yllä kuvattuihin ajallisiin haasteisiin.

c) resurssit

Hankkeen toteuttamiseen resursoitiin hankekoordinaattorin työpanos, sekä hankkeen hallinnoijan muun henkilöstön työaikaa tarpeen tullen. Hankekoordinaattorin työtila sijaitsi heinäkuuhun 2017 asti Kolarin kunnan virastotalolla ja siirtyi elokuussa 2017 Kittilään, maahanmuuttokoordinaattorin työtilan yhteyteen hyvinvointitalo Ilonkehrälle. Hankkeen jatkoajalla järjestömaterialin tuottamisessa mukana oli erityisen vahvasti MSL:n koulutussuunnittelija.

d) toteutuksen organisaatio

Hankkeessa työskenteli 1.10.2017 alkaen hankekoordinaattori. Hänen työtään tuki esimiehenä MSL:n kehittämisspäälikkö, sekä muu organisaatio tarpeen mukaan. Hankkeen ympäristöluotsausmenetelmän kehittämistyössä sekä järjestömaterialin tuottamisessa tukena oli MSL:n koulutustiimi.

Rahoituspäätöksen mukaan hankkeen tiedotus organisoitiin tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen erityisesti huomioon rahoittajan edellyttämät käytänteet. Tiedotuskyltti oli esillä hanketoimistossa. Hankkeen tiedotusstrategia oli paikallinen: Tunturi-Lapin omat paikallislehdet Luoteis-Lappi, Kittilälehti, Kuukeli ja Enontekiön Sanomat tavoitettiin juttujen ja ilmoitusten kautta. Maakunnalliset Lapin Kansa ja Lappilainen olivat yhteydessä ja mainitsivat hankkeen artikkeleissaan. Hankkeella oli myös internet- ja Facebook-sivut. Hanke hyödynsi kuntien tiedotustoimintaa ja ELY-keskuksen koordinoiman MAKO-verkoston kanavia, sekä MSL:n omia kanavia. Hankkeen tapahtumista kirjoittivat MSL:n blogeihin sekä MSL:n kehittämisspäälikkö että hankekoordinaattori. (Liite 2: blogit).

e) kustannukset ja rahoitus

Hankkeen menot ja vastikkeettoman työn tunnit 31.12.2018 asti on esitetty ohjausryhmälle saatavilla olevin tiedoin.

	IV	V	Per 31.11.2018	Budjetoitu (muutos)
Palkat	23'338,24	*18090,01	*111'547,56	120'240,00
Paikkiot	0	0	0,00	0
Tilavuokrat	100	0	1101,80	1151,8
Asiantuntijapalvelut	62	268,30	1375,30	1245
Ilmoitukset, markkinointi	0	1022,72	6196,90	6'284,83
Tarjoilut (=materiaalit)	21,50	32,90	782,77	728,37
Matkakustannukset	1367	0	3107,00	3'500
Muut välittömät kulut	0	0	0	0
Kulut yhteensä	24'888,74	*19'413,93	*124'111,33	133'150,00
Flat rate (24%)	5601,18	*4341,60	*26'771,41	28'857,6
<u>toteutunut flat rate</u>	2842,27	*1662,84	*27'993,99	
Vastikkeeton työ (euroa)	1545,00	0	19'650,00	18'000
Hankkeen kokonaistilanne	32034,92	*23755,53	*170532,74	180'007,6

*per 30.11.2018

f) raportointi ja seuranta

Hankkeella oli ohjausryhmä sekä paikallinen yhteistyöverkosto, jotka ohjasivat ja arvioivat toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta kokoontumalla säännöllisesti. Hankkeen toimintaa arvioitiin myös osallistujapalautteen kautta. Hankkeen aikana luotiin uudenlaisia kumppanuuksia. Kittilässä toteutettu järjestöjen yhteinen "Kittilässä on kivaa!" -kampanja toi järjestöille aivan uusia kanavia viestiä keskenään toiminnastaan.

g) toteutusolehdet ja riskit

Riskit liittyivät toimijoiden tavoittamiseen ja sitouttamiseen. Hankkeen alkuvaiheessa vapaaehtoisten tavoittaminen, jotka myös pystyivät sitoutumaan asiaan, osoittautuikin vaikeaksi. Toinen riski liittyi toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen. Hankkeen aikana yhtä perhettä lukuunottamatta kaikki kiintiöpakolaisperheet muuttivat pois seutukunnan alueelta. Toiminta-alueen muutokset (vastaanottokeskuksen sulkeutuminen, kiintiöpakoilaisten vastaanotto, päätös uusia vastaanottoja vastaan) vaikuttivat huomattavasti hankkeen toimintaan. Hankkeen viimeisessä ohjausryhmän kokouksessa todettiin, että hanke on ketterän hallinnoijan ja rahoittajan ansiosta pystynyt reagoimaan muutoksiin.

4.3. Yhteistyökumppanit

Hanke teki yhteistyötä Tunturi-Lapin kuntien Kolarin, Kittilän, Muonion ja Enontekiön kanssa sekä Tunturi-Lapin alueen ulkopuolella myös Sodankylän ja Pelkosenniemen maahanmuuttokoordinaattoreiden kanssa. Hyviä yhteistyökanavia hankkeelle avasi myös Lapin ELY-keskuksen ja Kotona Suomessa -hankkeen koordinoima MAKO-verkosto, jossa Tunturi-Lapin MAKO-verkoston sihteerinä toimi Vastaanottava Tunturi-Lappi -hankkeen hankekoordinaattori. Hanke teki yhteistyötä myös Suomen kylätoiminnan ja Suomen pakolaisavun kanssa.

Muita tärkeitä yhteistyökumppaneita olivat myös Tunturi-Lapin kunnissa toimivat kansalaisopistot. Lisäksi yhteistyökumppaneina oli SPR:n Lapin piiri ja SPR:n Kittilän osasto, MLL, Kittilän seurakunta, Revontuliopisto, Hetan Latu, Metsähallitus, Kolarin helluntaiseurakunta sekä Kittilässä on kivaa! -kampanjan aikana Kittilän 4H, MLL, Vesaiset, partio ja SPR:n ystävät.

4.4. Tulokset ja vaikutukset

a) Osallisuus

Hankkeen toiminta perustui osallisuuteen: toteutetut ideat kumpusivat sekä uusien että vanhojen kuntalaisten toiveista ja tarpeista. Näin kuntalaiset tulivat monin tavoin kuulluksi, ja keskusteluissa esiin nousseet teemat huomioiduiksi. Kotoutumisen kaksisuuntaisuus toteutui sitä kautta, että yhdessä tekemisen myötä osallistujat oppivat huomioimaan toisensa ja löytämään yhtäläisyyksiä. Näin tapahtui esimerkiksi hankkeen järjestämissä tarinailloissa. Tarinankerronnan perinne ylittää kulttuurirajat ja suhteellistaa eroavaisuuksia.

Haasteellista hankkeen toteutuksessa oli ympäristöluotsauksen käsitteen laajuus osallisuuden kentässä. Sekä hankkeessa toteutetuissa ympäristöluotsikoulutuksissa että hankkeen toteuttajan sisäisessä keskustelussa ympäristöluotsauksen abstrakti ja teoreettinen määritelmä aiheutti epävarmuutta siitä, mitä hankkeessa oikeastaan tehdään. Samoin "ympäristö" yhdistettiin vahvasti luonnonsuojeluun, mikä aiheutti vääärinkäsityksiä. Abstraktista käsitteestä huolimatta hankkeen tulosten voidaan katsoa olleen konkreettisia: ihmiset kohtasivat ja jakoivat toisilleen kokemuksiaan lähiympäristöstään. Samalla yhdessä tekemisen kautta löytyi kosketuspintaa ja tutustumisen mahdollisuuksia, ja hankkeen aikana niin sosiaalinen, rakennettu kuin luontolähtöinenkin ympäristö tulivat lähemmäksi osallistujia.

Toinen keskeinen haaste hankkeen toteutuksessa oli vapaaehtoistoiminnassa: vapaaehtoisten löytäminen pitkäjänteiseen toimintaan osoittautui vaikeaksi. Hankkeessa luotiin kyllä kohtaamisia ja ympäristöön tutustumista, mutta itsenäisesti toimiviksi "ympäristöluotseiksi" ei sitoutunut yksikään mukana olleista.

Pisimmän ajan, lähes vuoden verran, säännöllisesti toisiaan tavanneita ympäristöluotseja löytyi Kittilästä. Ryhmä koki tapaamiset tärkeiksi ja keskustelut ympäristökäsitystä rikastuttaviksi, mutta ryhmä keskittyi syventämään ymmärrystään ympäristöstään keskenään. Ryhmään noin puolen vuoden jälkeen mukaan tullut uusi maahanmuuttaja ei viihtynyt yhtä kertaa pidempään toiminnassa mukana.

Kiintiöpakolaisperheille hanke tarjosi mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja nähdyksi sekä tutustua ihmisiin ja paikalliseen elämään. Hankkeen pitkäaikaiset vaikutukset näkyvät toivottavasti asenneilmapiirissä muualta muuttaneita kohtaan.

b) Yhteisöllisyys

Sekä Kittilä että Enontekiö toimivat ensimmäistä kertaa kiintiöpakolaisia vastaanottavina kuntina vuonna 2017. Tilanne oli siis uusi myös kuntalaisille ja järjestöille. Ennen pakolaisten saapumista molemmissa kunnissa kutsuttiin järjestöjä mukaan kotoutumisen edistämistyöhön. Erityisesti Kittilässä yhteistyö oli tärkeä tuki kunnan viranomaisille aina asuntojen sisustamisesta lähtien. Yhteisöllisyys ja yhteinen vastuu viihtymisestä ehkäisevät rasismia ja syrjintää. Hanke toteutti yhteistyössä paikallisten järjestöjen kanssa tapahtumia, joissa uudet ja vanhat kuntalaiset toimivat yhdessä. Näin tapahtui esimerkiksi Kittilän ravintolapäivässä, jossa paikallisen SPR:n vapaaehtoiset yhdessä syyrialaisperheiden kanssa valmistelivat pop up -ravintolan.

Haasteellista yhteisöllisyyden rakentamisessa on se, että sen on lähdettävä ihmisten omasta tahdosta. Ketään ei voi pakottaa yhteisvastuun kantamiseen. Yhteisöllisyyden syntyä voi kuitenkin edesauttaa luomalla vaikuttamisen mahdollisuuksia. Mahdollisuuksista on myös kerrottava, sillä paikallista SPR:n toimijaa lainaten "vain tiedottamalla tieto menee perille". Hankkeen tiedotusstrategiassa painotettiin paikallisuutta: maksetut ilmoitukset tehtiin paikallislehtiin, kuntien omia tiedotuskanavia hyödynnettiin, some-kampanjoinnissa orientoiduttiin lähiympäristön tavoitaviin viestintäkanaviin. Toimintaan mukaan lähteneet kuntalaiset löysivät tietoa hankkeesta pääosin juuri paikallislehdistä, mutta sosiaalisella medialla oli myös kohderyhmänsä. Erityisesti järjestöjen yhteinen sosiaalisen median hyödyntäminen tuotti myönteistä palautetta.

Toisen tärkeän haasteen muodosti tällekin hankkeelle syrjäseutujen perusongelma sen suhteen, miten tekijöitä on vähän ja tekeminen kasautuu harvojen toimijoiden harteille. On tyypillistä pikkupaikkakunnalle, että muutamat aktiiviset kuntalaiset tekevät kolmannella sektorilla leijonanosan muiden jäädessä taustalle. Hankkeen tavoitteeksi asetettu aktiivinen toimijuus maahanmuuttotyössä on paljon vaadittu, jos yhdet ja samat ihmiset ovat vastuuroolissa useammassa järjestössä. Vapaaehtoisten löytäminen kaupunkiympäristössä on lähtökohtaisesti eri asia kuin maalla, missä väkeä on vähän ja vastuunkantajia sitäkin vähemmän.

c) Kumppanuus

Hankkeessa päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että yhteistyötä tarvitaan tulevaisuudessakin. Kiintiöpakolaisten vastaanoton yhteydessä luotiin toimivia verkostoja. Kuitenkaan sopimuksellisiin kumppanuuksiin ei hankkeen aikana ylletty. Osasyynä tähän voi olla se, että aidon kumppanuussuhteen kehittyminen vaatii aikaa ja pitkäkestoisia resursseja. Hanke kuitenkin avasi ovia uusille verkostoille ja mahdollisti siten mahdollisesti tulevaisuuden kumppanuuksia.

Hankkeen aikana otettiin yhteyttä ja kutsuttiin yhteistyöhön eri tahoja. Hankesuunnitelman mukaisesti keskiössä olivat järjestöt ja yhteisöt. Kuntatahon edustajat osallistuivat hankeyhteistyöhön varsinkin kiintiöpakolaisten vastaanottoa valmistellessa. Työntajatahoa lähestyttiin kesällä 2017 maahanmuuttajien pienimuotoisen rekrytointitapahtuman valmisteluissa. Valitettavasti tapahtuma jouduttiin perumaan juuri työnantajien vaisun mielenkiinnon takia. Kuitenkin hankkeen ulkopuolelta löytyi hyviä kokemuksia työnantajakontakteista, sillä koto-koulutuksen työharjoittelupalautteet olivat olleet myönteisiä sekä Enontekiöllä että Kittilässä.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankkeen aikana Tunturi-Lapin maahanmuuttajatilanne kävi läpi suuria ja nopeita muutoksia. Hankkeen alkuperäinen tavoite oli edesauttaa vastaanottokeskuksen asiakkaiden juurtumista Kolariin. Vastaanottokeskus kuitenkin suljettiin juuri hankkeen käynnistyessä, eikä Kolarin kunta tehnyt sopimusta kiintiöpakolaisten vastaanotosta. Kittilän ja Enontekiön kunnat vastaanottivat kumpikin kolme kiintiöpakolaisperhettä, mutta perheet muuttivat yhtä lukuunottamatta hankkeen aikana pois alueelta. Hankkeen toimintakenttä oli siis vaihteleva ja kohderyhmä liikkuvaista. Hankehallinnonjalle pitkäkestoisten kuntastrategioiden puute oli selkeä signaali, eikä kutsunut panostamaan jatkohankkeiden kehittämiseen.

a) Osallisuus

Hankkeen keskeinen tehtävä oli kuunnella ja kanavoida sekä uusien että vanhojen kuntalaisten toiveita ja tarpeita. Tapahtumat, retket ja tilaisuudet toteuttiin mahdollisuuksien rajoissa kuntalaisten ideoiden pohjalta. Hankkeen jälkeen olisi ensisijaisen tärkeää kehittää ja ylläpitää kanavia kuntalaisten kuulemiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi.

Maahanmuuttajia Tunturi-Lapin alueella on suhteellisen paljon, mutta muuttosyyt ennen kiintiöpakolaisten saapumista ovat olleet pitkälti työperäisiä ja perhesuhteista johtuvia. Näiden maahanmuuttajien ansiosta seutukunta on monikulttuurinen ja värikäs. Osallisuus on avain tämän ryhmän kuulluksi tulemiseen. Maahanmuuttajat kokivat hankkeen tapahtumat tärkeiksi, sillä kontaktien kautta he tutustuivat paikalliseen elämäntapaan. Tärkeätä hankkeen jälkeen olisi pitää yllä vuoropuhelua muualta muuttaneiden hyvinvoinnista ja kotoutumisesta, sekä mahdollista eri tavoin arjen kohtaamisia. Tunturi-Lapissa on tilaa ja tarvetta muualta muuttaneille, mutta myös pitkät perinteet liikkuvuudelle kieli- ja kulttuurirajojen yli.

Tunturi-Lapin alueella on työllistymismahdollisuuksia ja palveluja. Osallisuus työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa, sekä huomioiduksi tuleminen tasavertaisena kansalaisena, ovat myös maahanmuuttajien oikeus. Kotoutumiseen ei ennen kiintiöpakolaisten vastaanottoa oltu Tunturi-Lapin alueella panostettu, sillä työvoimapalveluihin kirjautuneiden määrä on aina ollut suhteellisen pieni. TE-toimiston koto-koulutus käynnistyi Kittilässäkin vasta kiintiöpakolaisten saavuttua. Koulutuksesta ovat hyötäneet muutkin alueella jo asuneet ulkomaalaistaustaiset. Koto-koulutuksen löydettyä asiakkaansa, oli tärkeää huomata koulutuksen jatkuvan perheiden muutettua alueelta pois. Tarvetta oli siis paikkakunnalla ilman kiintiöpakolaisiakin. Kunnat ovat vastanneet viranomaistyön puolelta vaadittuihin palveluihin hyvin, tästä todistavat myös pakolaisperheiden kertomukset hyvästä vastaanotosta.

Palveluista, työmahdollisuuksista ja yhteisön panostuksesta huolimatta kiintiöpakolaisperheet muuttivat siis yhtä perhettä lukuunottamatta pois seutukunnan alueelta hankkeen aikana. MSL:n kehittämisspäällikkö on monessa yhteydessä painottanut, miten maahanmuuttotyö tarvitsee onnistuakseen vahvan kolmijalan: toimivat ja riittävät julkiset palvelut, mahdollisuuksia päästä töihin ja opiskelemaan sekä vastaanottavan yhteisön. Mahdottoman ja mahdollisen raja tuli Tunturi-Lapissa vastaan kaikilla näillä osa-alueilla. Hankkeen tavoitteena oli osallisuuden lisääminen ja vastaanottavan yhteisön tukeminen, kohtaamisten mahdollistaminen sekä arjen asiantuntijuuden jakaminen. Onnistumisen elämyksiäkin saatiin, vaikka lopputuloksena juurtumisen sijaan olikin poismuutto.

Tulevaisuudessa näiden kolmen tekijän tasapuolinen huomiointi on myös pienissä kunnissa tärkeää. Rakenteelliset puutteet esimerkiksi koulutustarjonnassa eivät korjaudu yhteisön kovallakaan panostuksella. Parhaassa tapauksessa osa-alueet tukevat toisiaan. Huomionarvoista on myös se, että kaikki kuntalaiset taustastaan riippumatta hyötävät näiden kolmen osa-alueen mutkattomasta yhteistyöstä.

b) Yhteisöllisyys

Hankkeessa rohkaistiin Tunturi-Lapin kuntalaisia ja yhteisöjä osallistumaan aktiivisina toimijoina maahanmuuttajien kanssa tehtävään työhön. Jatkon kannalta tärkeää olisi mahdollistaa aloitettujen

yhteistyöverkostojen pysyminen aktiivisina ja kehittyvinä. Tarvetta ja tilaa yhteistyölle on, mutta resurssien puute ja vastavuoroisuuden konkretisoituminen hyödyiksi tekee sitoutumisesta vaikeaa. Järjestöjen toiminta lepää pitkälti vapaaehtoisten hartioilla, mikä selittää pitkäjänteisen toiminnan suunnittelun mahdottomuuden – tehdään mitä jaketaan. Maaseudun Sivistysliiton kaltaiset valtakunnalliset toimijat voisivat olla avainasemassa jo olemassa olevien verkostojen voimien yhdistäjänä silloin kun rahoitus- ja toimintamuoto niin sallivat. Hyviksi käytänteiksi hankkeessa osoittautuivat esimerkiksi yhteiset sosiaalisen median kampanjat. Tulevien yhteistyöhankkeiden kannalta tiedottamisen työtaakan jakaminen voisi lisätä järjestöjen näkyvyyttä.

Vastaanottava Tunturi-Lappi -hanke keskittyi maahanmuuttajatyöhön, mutta järjestöjen kanssa esiin nousivat laajemmat yhteistyötarpeet. Yhteisökehittämisen tarve on senkin jälkeen olemassa, kun kiintiöpakolaisperheet ovat muuttaneet pois alueelta. Uusia tulijoita Tunturi-Lappiin riittää, niin työperäisesti tai perhesyistä. Uusiin harrastuksiin löytäminen, tukiverkoston kehittyminen, kuulluksi ja nähdyksi tuleminen vievät aikaa ja voimavaroja. Oman tilan löytäminen harrastusten ja omien mielenkiinnon kohteiden kautta voi helposti järjestyä yhdistystoiminnan kautta. Yhdistykset ja järjestöt tarjoavat pienillä Kittilän kaltaisilla paikkakunnilla valtavan kirjon toimintaa ja kuntalaisille mahdollisuuksia toteuttaa itseään. Järjestöjen resurssit viestiä toiminnastaan ovat kuitenkin rajalliset, siksi yhteistyötä tarvitaan.

c) Kumppanuus

Tulevaisuudessa järjestöjen rooli ja niiden yhteistyön tukeminen saavat lisämerkitystä kuntien ja maakuntien muutosten myötä ja järjestöt voivat löytää itsensä osana tulevaisuuden palveluntuotantojärjestelmää. Hankkeen jälkeen tärkeää olisi hyödyntää syntyneitä yhteistyökuvioita ja jatkaa ennakkoluulottomia lähestymistapoja. Kunnat ovat olleet koko hankkeen ajan valmiita vuoropuheluun tulevaisuuden kehityssuunnista. Erittäin tärkeää olisi saada myös työmarkkinat mukaan kumppanuuspöytiin.

Vastaanottava Tunturi-Lappi -hankkeen koolle kutsumien järjestötapaamisten ideoinnista syntyi ”*Kittilässä on kivaa*” -kampanja, jonka tavoitteena oli tuoda järjestörajojen yli esiin tarjontaa. Syksyn 2018 aikana järjestöt kutsuivat yhteiskampanjalla uusia ihmisiä tutustumaan toimintaansa.

Liite 1: Esimerkkejä ympäristöluotsitapaamisten sisällöistä ja toteutuksesta

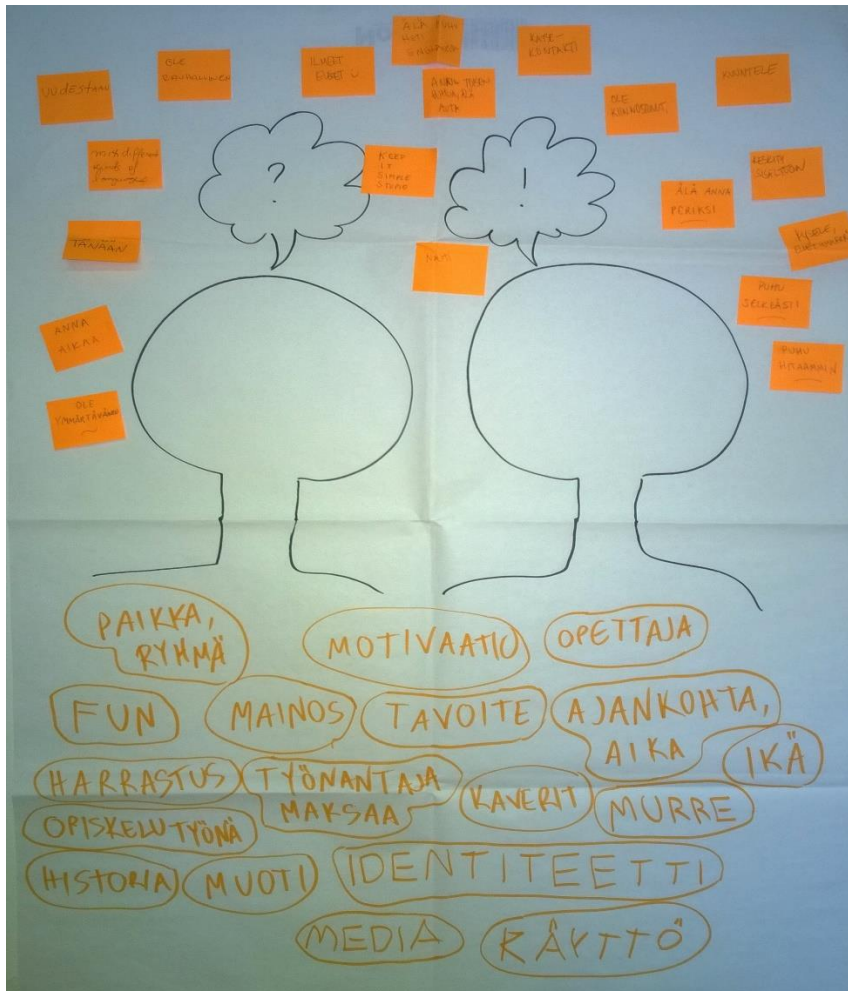
Esimerkki 1: Ympäristöluotsauskoulutuksen ohjelma.

Teema: Viestintä vieraalla kielellä. Miltä kielten oppiminen tuntuu? Miten voimme auttaa uutta tulijaa oppimaan äidinkieltämme?

Tavoite: Osallistuja ymmärtää kielenoppimisen olevan arkipäiväistä toimintaa; osallistujan kynnys käyttää äidinkieltään oppijan kanssa matalenee; osallistuja osaa arvostaa omia kykyjään kielen puhujana.

Koulutustapaamisen rakenne: Jokainen tapaamiskerta aloitetaan pohtimiseen herättelevällä harjoituksella. Tämän jälkeen ryhmälle esitellään pohdittavaksi ongelma, tällä kertaa kysymys, miten voimme helpottaa suomen oppijan elämää? Omia kokemuksia luovien keskustellaan ensin kielen oppimiseen vaikuttavista tekijöistä (kuten paikka, motivaatio, opettaja jne.). Sitten ryhmäideoi ratkaisuja (tässä esimerkkeinä: anna aikaa, uudestaan, ole kiinnostunut), miten arjen kielen oppista voitaisiin tukea. Lopuksi valmiin posterin ongelma – vaikuttavat tekijät – ratkaisut -rakenteesta keskustellaan.

Kuva 1: Esimerkki Kittilän ympäristöluotsien tuottamasta posterista.

Esimerkki 2: Ympäristöluotsaus Enontekiöllä.

Teema: Ruokakurssi

Tavoite: Kurssi tarjoaa mahdollisuuden tutustua ruokakulttuureihin yhdessä tekemällä ja maistelemalla. Tavoitteena on kokea oppimisen ja opettamisen iloa valmistamalla yhdessä ruokaa.

Koulutustapaamisen rakenne: Kurssi suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Revontuli-Opiston kanssa. Aikaa varattiin kaksi lauantaipäivää, 11. ja 18.11.2017. Paikkana toimi Hetan koulukeskuksen opetuskeittiö.

Kuva 2: Uudet ja vanhat enontekiöläiset leipomassa.

Esimerkki 3: Ympäristöluotsaus Kittilässä

Teema: Yön yli retki tunturiin.

Tavoite: Tutustuminen lähiympäristöön, omien rajojen ylittäminen, uuden kokeminen turvallisessa seurassa.

Koulutustapaamisen rakenne: Tutustuimme retkeilyyn kansallispuistossa suunnittelemalla ja toteuttamalla yön yli retken Pallastunturiin. Retken aikana puhuimme mm. turvallisesta ja vastuullisesta retkeilystä, jokamiehenoikeuksista ja retkeilijän säännöistä, suunnistamisesta ja varusteista. Iltaohjelmassa oli tarinankerrontaa, ruoanlaittoa, lauluja.

Kuva 3: Paluumatkalla Nammalakurun autiotuvalta 29.10.2017

Liite 2: blogit

Hankekoordinaattorin blogit:

Elokuu 2, 2018: Pihkavoidetta ja paljon hellepäiviä. <https://msl.fi/blogi/pihkavoidetta-ja-paljon-hellepaivia/>

Huhtikuu 20, 2018: Kohtaamisia kevätiltana kirjastossa. <https://msl.fi/blogi/kohtaamisia-kevatiltana-kirjastossa/>

Kehittämispäällikön blogit:

Joulukuu 1, 2017: Koti on mielentila. <https://msl.fi/blogi/koti-on-mielentila/>

Lokakuu 15, 2017: Käsillä kaveruuteen. <https://msl.fi/blogi/kasilla-kaveruuteen/>